

УДК 343.985

Марія Коваль

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”,
ORCID: 0000-0003-1830-7003

Ігор Коваль

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”,
ORCID: 0000-0002-5332-6958

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

<http://doi.org/10.23939/law2021.30.184>

© Коваль М., Коваль І., 2021

У сучасний період розвитку цивілізації поряд із проблемами глобальними – війни та миру, екології, народонаселення, продовольчої, енергетичної, що вважаються “традиційними”, загострилася проблема тероризму. Це не дивно, оскільки в останні роки кількість жертв від терористичних актів надзвичайно велика. Саме тероризм становить суспільну небезпеку як для конкретної держави, так і для людства загалом. У сучасних умовах тероризм постійно еволюціонує, набуває нових форм і методів. Саме тому цілком закономірно, що залишається ціла низка питань, пов’язаних із його подальшим поширенням, сутністю та перспективами боротьби з ним. Для вирішення вказаних проблем у науці криміналістиці сформульовано низку підходів, які доцільно використовувати під час досудового розслідування. Тероризм охоплює не тільки політичну чи економічну площину суспільного життя, він торкається, насамперед, моральних та етичних вимог людства. Тому на початковому етапі розслідування терористичних актів особливу увагу необхідно приділити типовим слідчим ситуаціям, що виникають під час розслідування терористичних актів із використанням вибухових пристроїв.

У статті розглянуто типові слідчі ситуації під час розслідування терористичних актів із використанням вибухових пристроїв, а саме: 1) надійшла інформація про виявлення вибухового пристрою; 2) надійшла інформація про затримання особи, яка мала при собі вибуховий пристрій; 3) надійшла інформація про вчинення вибуху і: а) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, невідома; б) є достовірна інформація про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, але вона не затримана; в) є неповні дані про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; г) особа, підозрювана у вчиненні кримінального правопорушення, затримана на місці кримінального правопорушення або після його вчинення.

Ключові слова: тероризм; вибухові пристрої; терористичний акт; слідчі ситуації.

Постановка проблеми. Одним із найцікавіших аспектів у структурі окремої криміналістичної методики є слідча ситуація, попри те, що це нова категорія криміналістичної методики, яка сформувалася у 1967 р. Визначення поняття слідчої ситуації викликає дискусію.

Наприклад, одні вчені формулюють слідчу ситуацію як сукупність фактичних даних, які відображають подію, що розслідується. Інші вчені у слідчій ситуації бачать інформаційну модель, динамічну інформаційну систему, що містить ознаки, які мають значення у кримінальній справі. Треті вчені вважають, що слідча ситуація – це сукупність даних, за яких слідчий повинен діяти. Слідча ситуація – це обстановка, картина розслідування, яка склалася на певний момент розслідування, тобто сума значущої інформації. Четверті вчені визначають слідчу ситуацію як сукупність умов, в яких на певний момент здійснюється розслідування, тобто обстановку, в якій проходить процес розслідування [1, с. 139].

На думку В. Ю. Шепітько, у криміналістиці слідчу ситуацію розглядають в широкому і вузькому розуміннях. У широкому розумінні слідча ситуація являє собою сукупність усіх умов, що впливають на розслідування і визначають його особливості. Така сукупність найповніше характеризує і відображає усе, що впливає і може впливати на розслідування злочину, а відтак, дає змогу вичерпно визначити шляхи і засоби цілеспрямованого впливу на сформовану слідчу ситуацію [2, с. 97].

Доволі вдало слідчу ситуацію визначив В. П. Бахін, який характеризує її як сукупність необхідних відомостей про обставини та способи вчинення злочину, що зумовлюють вибір засобів та методів його розслідування [3, с. 14–15].

Натомість практично значущішим є поняття слідчої ситуації у вузькому розумінні – як характеристики інформаційних даних, котрі має слідство на конкретному етапі розслідування. Щодо кожної конкретної кримінальної справи на певний момент є певна (різна для окремих справ) кількість інформації, необхідна для успішного розслідування [4, с. 180].

Отже, можемо констатувати, що саме слідча ситуація розслідування характеризує стан слідчого провадження, вирішені й невирішені завдання, результати, труднощі, що виникли, наявність у органу розслідування можливостей встановити істину в кримінальному провадженні. Отже, слідча ситуація в пізнавальному аспекті – це оцінювальна категорія, а в інформаційному – сукупність матеріальних та ідеальних джерел, які виникають у конкретний момент розслідування.

Враховуючи вищевикладене, слідчу ситуацію початкового етапу розслідування терористичного акту з використанням вибухового пристрою можна охарактеризувати як віднайдення ознак злочину та проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій із подальшим плануванням розслідування. Саме на цьому етапі розслідування терористичних актів й складаються найрізноманітніші ситуації, від характеру початкової інформації яких залежить напрям та зміст діяльності слідчо-оперативної групи [5, с. 141].

Аналіз дослідження проблеми. Криміналістична характеристика терористичних актів є предметом дослідження низки як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. У межах дослідження було використано праці таких вчених: Ю. Александер, В. Бахін, Є. Бахчеван, А. Бейхман, П. Берназ, Р. Белкін, П. Біленчук, Т. Варфоломеєва, І. Гора, Г. Дробот, В. Ємельянов, С. Зелінський, В. Канцір, В. Климаченкова, І. Когутич, В. Коновалова, А. Кофанов, І. Кравчук, В. Лакьор, М. Ленко, В. Ліпкан, В. Маркус, О. Маслюк, О. Михайлов, М. Мілевський, М. Погорецький, Є. Пряхін, В. Пясковський, О. Сав'юк, М. В. Савчук, М. Салтевський, О. Самохін, Д. Сергеева, Г. Скуба, О. Соколов, Р. Степанюк, В. Тіщенко, О. Ткач, Ю. Туагі, Г. Чорний, В. Шепітько, В. Яременко.

Мета статті – комплексний аналіз типових слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із вчиненням терористичного акту із використанням вибухових пристроїв.

Виклад основного матеріалу. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування кримінального правопорушення, пов'язаних із вчиненням терористичного акту із використанням вибухових пристроїв, такі:

1. Надійшла інформація про виявлення вибухового пристрою.
2. Надійшла інформація про затримання особи, яка мала при собі вибуховий пристрій.
3. Надійшла інформація про вчинення вибуху і:
 - а) особа, яка вчинила злочин, невідома;
 - б) є достовірною інформація про особу, яка вчинила злочин, але вона не затримана;
 - в) є неповні дані про особу, яка вчинила злочин;
 - г) особа, підозрювана у вчиненні злочину, затримана на місці злочину або після його вчинення [6, с. 197].

Розглянемо в загальних рисах вищезазначені типові слідчі ситуації детальніше.

Під час першої типової ситуації до слідчого надходить вихідна інформація про терористичний акт у процесі огляду місця події. Вивчивши отриману інформацію, слідчий визначає типові версії та проводить початкові слідчі дії. Надалі зібрану інформацію аналізує, складає розгорнутий план подальшого розслідування на основі висунутих за уточненими даними загальних і окремих версій, а відтак реалізує цей план.

Отже, в першій типовій слідчій ситуації фактично, весь процес розслідування терористичного акту складається з по чергово змінюваних актів аналізу наявної інформації, вибору відповідних прийомів і засобів роботи з доказами та їх застосування.

У цьому випадку необхідно звернути увагу на ознаки, які можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

– виявлення безгоспного предмета у будь-якому вигляді та незвичному місці (сумка, згорток, дитячі іграшки (канцелярське приладдя), пакети, пакувальні матеріали (цукерки, морозиво, цигарки тощо) або предмети, зовні схожі на гранату, міну, снаряд) у місцях перебування великої кількості людей, поблизу пожежо- і вибухонебезпечних об'єктів, розташування різного роду транспортних та інженерних комунікацій;

– наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу;
– підозрілі звуки, цокання годинника, що видає предмет;
– від предмета виходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах, на зовнішній оболонці є масляні плями [7, с. 179].

У конкретній типовій слідчій ситуації, коли виявлено вибуховий пристрій, аналізують ці ознаки, й основний принцип дій такий: зведення ризику, пов'язаного з людськими жертвами, до мінімуму, аж до відмови забезпечувати збереження слідів кримінального правопорушення. Насамперед здійснюють заходи щодо знешкодження вибухового пристрою, а у випадку неможливості – його знищення. Всю роботу зі знешкодження або знищення вибухового пристрою виконують тільки спеціалісти-вибухотехніки. Всі інші члени слідчо-оперативної групи віддаляються на безпечну відстань. Перед початком роботи спеціалістів-вибухотехніків рекомендовано:

– видалити всіх осіб, які є поряд на відстань не менше ніж 300 м;
– забезпечити вимкнення ліній електропередач, що можуть бути джерелами електромагнітного поля;
– тимчасово припинити рух електротранспорту в районі;
– за можливості екранувати місце встановлення вибухового пристрою сферичними металевими екранами, щоб унеможливити прийом радіосигналу приймачем вибухового пристрою, якщо він має дистанційний радіопідривач [8].

Зазначимо, що надалі, після знешкодження вибухового пристрою, всі дії, які виконали спеціалісти-вибухотехніки з ним, повинні бути зафіксовані в протоколі огляду місця події. Проте, якщо неможливо знешкодити вибуховий пристрій на місці виявлення, приймається рішення про його знищення. Саме тому з цією метою необхідно вжити заходів щодо запобігання розлітанням

осколків та проти руйнівної дії ударної хвилі. Для цього огороджують місце вибуху мішками з піском, автомобільними шинами, дерев'яними щитами або накривають вибуховий пристрій спеціальним протиосколковим покривалом.

Разом з тим, зауважимо, що одночасно із проведенням відповідних заходів щодо знешкодження або знищення вибухового пристрою, який міг би стати предметом вчинення терористичного акту працівники органів досудового розслідування, що входять до складу слідчо-оперативної групи, за дорученням слідчого проводять допит свідків, які стали очевидцями події, з метою з'ясування осіб, причетних до цієї кримінальної події, і, крім того, встановлюють шляхи підходу та відходу з місця встановлення вибухового пристрою та місце засідки передбачуваного злочинця. Для цього, оглянувши місце події, необхідно виявити місця, з яких добре проглядається місце встановлення вибухового пристрою. Передбачувані місця засідок злочинця ретельно оглядають на предмет пошуку речових доказів. Під час спілкування з очевидцями і свідками оперативні працівники повинні звертати увагу на поведінку осіб у момент виявлення вибухового пристрою або прибуття слідчо-оперативної групи.

В результаті, після виявлення, фіксації та вилучення речових доказів слідчий призначає різні судові експертизи (експертизу вибухових пристроїв, обставин і механізму вибуху, дактилоскопічну, біологічну, експертизу речовин, матеріалів та виробів тощо) [6, с. 187].

Також у межах цієї типової слідчої ситуації слід звернути увагу на те, що вибуховий пристрій не спрацював. За результатами ситуації необхідно розрядити вибуховий пристрій та унеможливити настання наслідків під час його знешкодження. Така ситуація сприяє виявленню достатньої кількості слідів злочину та ідентифікації особи злочинця, що, своєю чергою, дає змогу найефективніше встановити подію злочину, особу виконавця й організатора, організувати їх пошук та затримання. На вибуховому пристрої можуть бути виявлені сліди пальців рук, на місці встановлення пристрою можуть бути сліди взуття, біологічні сліди підозрюваного (слина, волосся тощо) [5, с. 145].

Наприклад, у квітні 2016 р. було виявлено два вибухові пристрої на колії № 21 та № 23 залізничної станції "Ізюм". В результаті експертного дослідження слідів рук та інших біологічних слідів, які були виявлені на місці закладення вибухівки, вдалося ідентифікувати гр. А. О. Дегтярьова, якого за підготовку та вчинення терористичних актів засуджено до 10 років позбавлення волі [9, с. 20].

Наступною типовою слідчою ситуацією є така, відповідно до якої надійшла інформація про затримання особи – терориста, який мав при собі вибуховий пристрій.

Наступна типова слідча ситуація під час розслідування терористичних актів – коли затриманню особи-терориста передують доволі складна та довготривала оперативна робота і її закінчення пов'язане із затриманням особи, підозрюваної у підготовці до вчинення терористичного акту. Тобто фактично все було готово до його вчинення, але особу вдалося затримати безпосередньо із вибуховим пристроєм. Обсяг інформації, передусім оперативної, тут набагато більший, ніж у попередньому випадку, тому відповідно і проведення слідчих (розшукових) діє є обмеженим.

В цій ситуації безпосередньо під час затримання особи з вибуховим пристроєм слідчий повинен оглянути місце події з метою з'ясування обстановки події та обставин, що мають значення для кримінального провадження. Оскільки вибуховий пристрій під час транспортування зазвичай не готовий до негайного вибуху, то заходи щодо його знешкодження можуть не здійснюватися, але його вилучає спеціалістом у галузі вибухотехніки. Згодом, з метою встановлення на тілі затриманої особи, в якій вилучений вибуховий пристрій, слідів злочину, здійснюється її освідчування. Під час освідчування обов'язково повинні бути зроблені змиви з рук затриманого. Після або до освідчування слідчий у присутності понятих проводить особистий обшук, огляд і вилучення одягу, взуття та інших речей підозрюваного [6, с. 199].

Згодом слідчий проводить допит затриманої особи-терориста, перевіряє заявлене ним алібі, якщо таке надійде. Після вищезазначених дій слідчий призначає експертизу вибухових пристроїв, обставин і механізму вибуху: вибухового пристрою, вилученого у підозрюваного, для встановлення

придатності вибухового пристрою до здійснення вибуху; одягу (фрагментів одягу), з метою встановлення слідів вибухових речовин, та залучає експерта-криміналіста. Також, окрім експертизи вибухових пристроїв, обставин і механізму вибуху, можуть бути призначені також інші види експертиз за виявленими слідами (дактилоскопічна, біологічна тощо).

Крім того, слідчий з метою виявлення доказів на причетність затриманого до злочинних дій проводить обшуки за місцем проживання і роботи підозрюваного на предмет пошуку інформації, яка стосуватиметься потенційного терористичного акту [10, с. 137].

Останньою типовою слідчою ситуацією є ситуація, коли вибух було вчинено.

Під час третьої типової слідчої ситуації розслідування терористичного акту може відбуватися кількома способами.

Перша ситуація – коли особа терориста невідома. Для цієї слідчої ситуації будуть характерні усі перелічені слідчі дії з акцентом на негласні слідчі (розшукові) дії, про які йшлося вище. Зокрема, в цій ситуації слідчий здійснює такі заходи:

- 1) огляд місця події;
- 2) допит свідків-очевидців (зокрема осіб, які брали участь в усуненні наслідків);
- 3) допит потерпілих;
- 4) на підставі ухвали слідчого судді – отримання відеозапису з камер зовнішнього спостереження організацій, розташованих поруч з місцем події;
- 5) призначення судово-медичної експертизи потерпілих;
- 6) призначення криміналістичних та інших судових експертиз [6, с. 199–200].

Також звертаємо увагу, що на підставі висунутих версій про особу можливого злочинця та результатів невідкладних слідчих (розшукових) дій проводяться негласні слідчі (розшукові) дії та інші заходи, спрямовані на встановлення особи злочинця, кола його знайомих, причетності цієї особи до діяльності певної злочинної групи, а також усіх учасників кримінального правопорушення. Проте, загалом, ця слідча ситуація є найнесприятливішою для розслідування терористичного акту, оскільки надзвичайно складно виявити сліди кримінального правопорушення, коли особа терориста невідома.

У наступній ситуації є достовірні відомості про особу, що вчинила терористичний акт, проте вона не була затримана.

У цій ситуації проводять такі слідчі (розшукові) заходи:

- 1) огляд місця події;
- 2) обшук за місцем проживання підозрюваного (для виявлення слідів підготовки до вчинення злочину, встановлення осіб, які разом з ним проживають або перебувають у квартирі, можливо, причетних до злочину);
- 3) допит свідків-очевидців місця події вибуху;
- 4) допит потерпілих;
- 5) на підставі ухвали слідчого судді – виїмка відеозапису з камер зовнішнього спостереження організацій, розташованих поруч з місцем події (якщо такі є);
- 6) призначення судово-медичної експертизи потерпілих;
- 7) призначення криміналістичних експертиз (найчастіше вибухотехнічних і трасологічних) [2, с. 190].

Ця слідча ситуація відрізняється від попередньої тим, що слідчим вже відома особа злочинця, а тому основні дії повинні бути спрямовані на його розшук. Проте перед тим, як оголосити розшук підозрюваного, слідчий повинен зібрати докази про вчинення правопорушення цією особою, здійснити відповідно до ст. 276–279 КПК України стосовно неї повідомлення про підозру, а також зібрати докази, які свідчать про те, що підозрюваний переховується від слідства або місце його перебування невідоме [11]. На думку дослідників, злочинця необхідно шукати серед осіб, інтереси яких пов'язані зі знищенням певного об'єкта чи майна. Відомості про особу потерпілого можуть орієнтувати слідчі органи щодо характеру події, її мотивів, особи злочинця, причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення.

Третьою ситуацією є така, коли є неповні відомості про особу, що вчинила теракт. Під час розслідування кримінального правопорушення за такою ситуацією їй будуть притаманні всі вищезазначені слідчі (розшукові) дії. Відмінність від попередньої полягатиме тільки в тому, що в цьому випадку акцент буде перенесений на негласні слідчі (розшукові) дії.

Останньою ситуацією, яка виникає, може бути така, коли особа-терорист, підозрювана у вчиненні кримінального правопорушення, затримана на місці вчинення терористичного акту або безпосередньо після його вчинення в іншому місці. Під час розслідування терористичного акту можливі два варіанти цієї ситуації й відповідно, дій працівників правоохоронних органів та служби безпеки:

1. Затримання підозрюваного відбулося через певний час після терористичного акту. В вищезазначеній типовій ситуації характерні такі слідчі (розшукові) дії та заходи забезпечення кримінального провадження:

- 1) огляд місця події;
- 2) допит свідків-очевидців (зокрема допит осіб, які брали участь в усуненні наслідків вибуху);
- 3) допит потерпілих;
- 4) затримання підозрюваного;
- 5) особистий обшук підозрюваного та його обшук;
- 6) допит підозрюваного;
- 7) обшуки за місцем проживання або роботи підозрюваного (для виявлення слідів підготовки до злочину, встановлення осіб, які разом з ним проживають або перебувають у квартирі і, можливо, причетні до злочину);

8) допит свідків-очевидців з-поміж осіб, виявлених за місцем проживання злочинця, за результатами якого може бути прийнято рішення про затримання одного з них, а також осіб, які брали участь у затриманні підозрюваного;

9) на підставі ухвали слідчого судді – виймання відеозапису з камер зовнішнього спостереження організацій, розташованих поруч із місцем події;

10) призначення криміналістичних (вибухових пристроїв, обставин і механізму вибуху та трасологічної) та інших судових експертиз [6, с. 200].

2. Підозрюваного терориста затримано відразу після здійснення вибуху на місці вчинення злочину. В такому випадку порядок слідчих (розшукових) дій та заходів забезпечення кримінального провадження, їх послідовність будуть наступними:

- 1) затримання підозрюваного у вчиненні теракту;
- 2) особистий обшук підозрюваного та його обшук;
- 3) огляд місця події;
- 4) допит підозрюваного;
- 5) обшуки за місцем проживання або роботи підозрюваного (для виявлення слідів підготовки до злочину, встановлення осіб, які разом з ним проживають або перебувають у квартирі і можливо є причетними до злочину);

6) допит свідків-очевидців (зокрема допит осіб, виявлених за місцем проживання злочинця, за результатами якого може бути прийнято рішення про затримання одного з них, а також осіб, які брали участь у затриманні підозрюваного та усуненні наслідків вибуху);

7) допит потерпілих;

8) на підставі ухвали слідчого судді – виймання відеозапису з камер зовнішнього спостереження організацій, розташованих поруч із місцем події;

9) призначення судових експертиз [6, с. 201].

Проте, загалом, незважаючи на затримання особи, підозрюваної у вчиненні терористичного акту, робота оперативних підрозділів не зупиняється, а їх завданням є виявлення за дорученням слідчого усіх причетних до кримінального правопорушення осіб.

Разом з тим бувають випадки, коли відбувається серія спланованих терористичних актів. Зокрема, у разі виконання серії вибухів структура способу вчинення терористичного акту значно складніша, оскільки є ланцюгом послідовних логічно й причинно-наслідково пов'язаних дій із підготовки, безпосереднього вчинення вибухів і приховування їх слідів, дослідження кожної з яких має самостійне криміналістичне значення й становить важливу частину дослідження способу терористичного акту як системи. В такій ситуації спосіб вчинення терористичного акту охоплюватиме способи вчинення дій, які призвели до кожного із терористичних актів та утворили певний ланцюжок, оцінюваний як терористичний акт [12, с. 193].

Висновок. Отже, типова слідча ситуація під час розслідування терористичних актів із використанням вибухових пристроїв – це сукупність даних про подію терористичного акту, вчиненого із вибуховим пристроєм, і обставини, що характеризують умови (обстановку) його розслідування на конкретному етапі та зумовлюють вибір засобів та методів встановлення істини в кримінальному провадженні. Типовими слідчими ситуаціями під час розслідування терористичних актів із використанням вибухових пристроїв є такі: 1) надійшла інформація про виявлення вибухового пристрою; 2) надійшла інформація про затримання особи, яка мала при собі вибуховий пристрій; 3) надійшла інформація про вчинення вибуху і: а) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, невідома; б) є достовірна інформація про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, але вона не затримана; в) є неповні дані про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; г) особа, підозрювана у вчиненні кримінального правопорушення, затримана на місці кримінального правопорушення або після його вчинення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кофанов А. В. (2011). Криміналістика: питання і відповіді: навч. посіб. для студ. ВНЗ. НАВС. Київ: ЦУЛ. 276 с.
2. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.
3. Бахин В. П. (1988). Понятие и виды следственных ситуаций. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений. Киев: Вища шк. 484 с.
4. Криміналістика (2016): підручник. За ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид. переробл. та допов. Київ: Ін Юре. 640 с.
5. Белкин Р. С. (1997). Курс криминалистики: В 3 т. Т. 3: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. Москва. 360 с.
6. Варфоломеева Т. В. (2011). Криміналістика. Академічний курс: підручник. Мін-во освіти і науки України. Акад. адвокатури України. Київ: Юрінком Інтер. 495 с.
7. Jenkins Brian M., ed. (1982). Terrorism and Beyond: An International Conference on Terrorism and Low-Level Conflict. Santa Monica, California: Rand. 120 p.
8. Про затвердження Інструкції про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України 19.08.2019 р. № 691. *Офіційний вісник України* від 18.10.2019 р., № 80, С. 52, ст. 2753.
9. Аналітичні матеріали з протидії тероризму в Україні 2013–2018 рр. Київ: СБУ, 2018. 56 с.
10. Криміналістика (2001): підручник. За ред. П. Д. Біленчука 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Атіка, 544 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України* від 08.03.2013 р., № 9-10, С. 474, ст. 88.
12. Ленко М. О. (2013). Спосіб вчинення терористичних актів за допомогою саморобного вибухового пристрою як елемент криміналістичної характеристики злочину. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. № 3 (31). С. 189–198.

REFERENCES

1. Kofanov A. V. (2011). *Kryminalistyka*: pytannja i vidpovidi: navch. posib. dlja stud. [Forensics: questions and answers]. VNZ. NAVS. Kyiv: CUL. 276 p.

2. **Kryminalistyka**: pidruchnyk [Forensics: a textbook] u 2 t. T. 1.; za red. V. Ju. Shepit'ka. Kharkiv: Pravo, 2019. 456 p.
3. Bahyn V. P. (1988). **Ponjatye i vidy sledstvennyh sytuacyj**. Sovetskaja krymynalystyka. Metodyka rassledovanyja otdel'nyh vydov prestuplenyj. [The concept and types of investigative situations. Soviet criminalistics. Methodology for investigating certain types of crimes]. Kyiv: Vyshha shkola. 484 p.
4. **Kryminalistyka**: pidruchnyk [Forensics: a textbook]. za red. V. Ju. Shepitka. Kharkiv: In Yure, 2016. 640 p.
5. Belkyn R. S. (1997). **Kurs krymynalystyky** [Forensics course]. V 3 t. T. 3: Krymynalystycheskye sredstva, pryemy i rekomendatsyy. Moskva. 360 p.
6. Varfolomejeva T. V. (2011). **Kryminalistyka**. Akademichnyj kurs: Pidruchnyk [Criminalistics. Academic course: Textbook] Min-vo osvity i nauky Ukrainy. Akad. advokatury Ukrainy. Kyiv: Jurinkom Inter. 495 p.
7. Jenkins Brian M., ed. (1982). **Terrorism and Beyond: An International Conference on Terrorism and Low-Level Conflict**. Santa Monica, California: Rand. 120 p.
8. **Pro zatverdzhennja Instrukcii' pro povodzhennja z vybuchovymy materialamy v organah i pidrozdilakh Nacional'noi' policii' Ukrainy ta pidrozdilakh Ekspertnoi' sluzhby Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainy**: [About approval of the Instruction on handling of explosives in bodies and divisions of National police of Ukraine and divisions of Expert service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Nakaz Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainy 19.08.2019 r. No. 691. Oficijnyj visnyk Ukrainy vid 18.10.2019. 2019 r., No. 80, p. 52, st. 2753.
9. **Analitichni materialy z protydii' teroryzmu v Ukraini 2013–2018 rr.** [Analytical materials on counter-terrorism in Ukraine (2013–2018)] Kyi'v: SBU, 2018. 56 p.
10. **Kryminalistyka**: pidruchnyk. [Forensics: Textbook] Za red. P. D. Bilenchuka 2-ge vyd., vypr. i dop. Kyi'v: Atika, 2001. 544 p.
11. **Kryminal'nyj procesual'nyj kodeks Ukrai'ny** [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of 13.04.2012]: Zakon Ukrai'ny vid 13.04.2012 No. 4651-VI. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny vid 08.03.2013. 2013 r., No. 9-10, p. 474, st. 88.
12. Lenko M. O. (2013). **Sposib vchynennja terorystychnyh aktiv za dopomogou samorobnogo vybuchovogo prystroju jak element kryminalistychnoi' harakterystyky zlochynu. Borot'ba z organizovanoju zlochynnistju i korupcijeju (teorija i praktyka)** [A method of committing terrorist acts with the help of an improvised explosive device as an element of a forensic characterization of a crime. Fight against organized crime and corruption (theory and practice)]. No. 3 (31). P. 189–198.

Дата надходження: 23.03.2021 р.

Maria Koval

Candidate of law, associate professor,
Associate Professor of criminal law and procedure
Educational and scientific institute of law,
psychology and innovative education
Lviv Polytechnic National University,
ORCID: 0000-0003-1830-7003

Igor Koval

Candidate of law, associate professor,
Associate professor of theory, history and
philosophy of law
Educational and scientific institute of law,
psychology and innovative education
Lviv Polytechnic National University,
ORCID: 0000-0002-5332-6958

TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATIONS IN THE INVESTIGATION OF TERRORIST ACTS USING EXPLOSIVE DEVICES

In the modern period of civilization, along with the problems of global war and peace, ecology, population, food, energy, which are considered "traditional", the problem of terrorism has intensified. This is not surprising, as the number of victims of terrorist acts has been extremely high in recent years.

It is terrorism that poses a social danger both to a particular state and to humanity as a whole. In modern conditions, terrorism is constantly evolving, acquiring new forms and methods. That is why it is quite natural that a number of issues remain related to its further dissemination, essence and prospects in the fight against it. To solve these problems in the science of criminology, a number of approaches have been formulated that should be used during the pre-trial investigation. Terrorism covers not only the political or economic plane of public life, it affects, above all, the moral and ethical requirements of mankind. Therefore, at the initial stage of the investigation of terrorist acts, special attention should be paid to typical investigative situations that arise in the investigation of terrorist acts using explosive devices.

The article considers typical investigative situations in the investigation of terrorist acts using explosive devices, namely: 1) received information about the detection of an explosive device; 2) information was received about the detention of a person who had an explosive device with him; 3) received information about the explosion and: a) the person who committed the crime is unknown; b) there is reliable information about the person who committed the crime, but he was not detained; c) there are incomplete data on the person who committed the crime; d) a person suspected of committing a crime, detained at the scene of the crime or after its commission.

Key words: terrorism; explosive devices; terrorist act; investigative situations.